

9. Про правотворчу діяльність: Закон України від 24.08.2023 № 3354-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3354-20> (дата звернення: 23.08.2025).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-615-7-17>

**EUROPEAN ADMINISTRATIVE SPACE AND PRINCIPLES  
OF ADMINISTRATIVE LAW:  
ISSUES OF INTEGRATING INFLUENCE**

**ЄВРОПЕЙСЬКИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОСТІР  
ТА ПРИНЦИПИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА:  
ПИТАННЯ ІНТЕГРУЮЧОГО ВПЛИВУ**

**Hryshyna N. V.**

*Candidate of Legal Sciences, Associate  
Professor,  
Head of the Department of State and  
Legal Disciplines,  
Faculty of Law,  
V.N. Karazin Kharkiv National  
University  
Kharkiv, Ukraine*

**Гришина Н. В.**

*кандидат юридичних наук, доцент,  
завідувач кафедри державно-  
правових дисциплін юридичного  
факультету  
Харківського національного  
університету імені В.Н. Каразіна  
м. Харків, Україна*

У європейському адміністративному праві питання ролі його принципів набуває особливого значення, оскільки саме вони забезпечують спільне підґрунтя для функціонування на спільних засадах органів публічної влади різних держав. Європейський адміністративний простір є результатом поєднання різних національних правових систем, які формувалися протягом тривалого історичного розвитку та відображають відмінні уявлення про співвідношення публічної влади і особи. У цьому середовищі принципи адміністративного права виконують інтегративну функцію, забезпечуючи узгодженість підходів до організації та діяльності публічної адміністрації, до створення адміністративного законодавства, а також є основою, базисом відносин особи з публічною владою.

При цьому не йдеться про повну уніфікацію, оскільки правові ідеї, що лежать в основі європейського адміністративного права, у кожній державі отримують власне вираження. Кожна національна система інтерпретує спільні засади через призму свого історичного досвіду,

політичної культури та правового мислення. У результаті виникає ситуація, коли спільні для Європи орієнтири поєднуються з різними формами їх застосування, що не послаблює, а навпаки, підсилює їхню роль як засадничих орієнтирів європейського адміністративного простору.

Таким чином, можемо зазначити, що європейський адміністративний простір є тим середовищем функціонування та розвитку європейського адміністративного права та його принципів.

У сучасній правовій науці категорія «Європейський адміністративний простір» посідає особливе місце, оскільки вона є узагальненою категорією, яка позначає новий рівень співробітництва європейських держав у сфері організації та функціонування публічної адміністрації [1]. Тому не випадково, що у науці відсутнє єдине визначення європейського адміністративного простору, і це пояснюється різними підходами дослідників до розуміння його сутності.

Найбільш поширеними є такі підходи, за якими Європейський адміністративний простір: розглядається як набір спільних стандартів діяльності публічної влади, які визначаються законом, а їхня реалізація забезпечується через відповідні процедури та механізми відповідальності [2, с. 12]; трактується як сукупність спільних стандартів управління, які встановлюються правом і впроваджуються за допомогою заходів, процедур та інструментів підзвітності [3, с. 12]; як сукупність стандартів діяльності публічних адміністрацій, які визначено на законодавчому рівні, і реалізація яких гарантується встановленням механізмів їх відповідальності [2, с. 12; 4, с. 203–211] як форма Європейського співробітництва з питань функціонування публічних адміністрацій» [1].

Аналізуючи сукупність теоретичних позицій, представлених у науковій літературі, можна констатувати, що інтерпретації Європейського адміністративного простору демонструють множинність трактувань, зумовлених еволюцією інтеграційних процесів у Європі. У працях дослідників він трактується як система спільних стандартів і правил діяльності публічної влади, як підгалузь адміністративного права, як сукупність політик та норм, що вироблені європейськими інституціями, а також як середовище, у межах якого публічна адміністрація національного рівня взаємодіє з адміністративними органами ЄС. Наявні інтерпретації демонструють складність цього правового явища, оскільки воно має нормативне, інституційне та соціальне наповнення, відображаючи процес поступового зближення публічного права країн Західної Європи в межах публічно-правового простору.

На нашу думку, Європейський адміністративний простір – це нормативно та інституційно оформлена система принципів, стандартів

і правил публічного адміністрування, що вироблені та закріплені на рівні Європейського Союзу і слугують орієнтирами, завдяки яким здійснюється їх впровадження у адміністративне законодавство та публічне врядування держав-членів. Його функціонування забезпечується поєднанням національних і наднаціональних механізмів регулювання публічно-правових відносин, що створює умови для уніфікації й гармонізації моделей публічного врядування, узгодженості адміністративного законодавства та формування процедурної єдності у діяльності публічної адміністрації. Європейський адміністративний простір становить правове середовище, у межах якого організовано взаємодію між публічною владою та особою, а також співпрацю між адміністративними органами держав-членів ЄС.

Безумовно, що Європейський адміністративний простір не можна розуміти як виключно правове середовище для уніфікації чи гармонізації функціонування публічно-правових відносин між адміністративними органами держав-членів в рамках ЄС. Його сутність полягає у взаємодії національних і наднаціональних механізмів регулювання публічно-правових відносин, які разом формують спільні правила функціонування публічної влади та її адміністративних органів. Національні правові системи зберігають власні особливості адміністративного законодавства, проте водночас інтегрують у себе європейські стандарти публічного адміністрування.

Європейські принципи адміністративного права виступають фундаментальною основою, яка забезпечує єдність і цілісність адміністративного законодавства, адже вони виконують роль універсальних орієнтирів, завдяки яким відбувається узгодження національних норм адміністративного права із адміністративним законодавством Європейського Союзу.

Крім того, завдяки європейським принципам адміністративного права здійснюється уніфікація підходів до організації публічного врядування, зменшуючи розбіжності між тим, як це відбувається на рівні країн-членів ЄС з тим, як функціонують адміністративні органи ЄС. На інституційному рівні це проявляється у формуванні єдиних стандартів діяльності органів публічної адміністрації, проходження публічної служби тощо.

Завдяки цьому принципи адміністративного права стають основою не лише для внутрішньодержавного правотворення, але й для формування механізмів співпраці між адміністративними органами різних держав у межах Європейського Союзу. Їхня інтегративна роль полягає у створенні правових умов, які дозволяють національним адміністраціям взаємодіяти на наддержавному рівні без втрати власної ідентичності, але в межах спільних європейських стандартів.

### Література:

1. ОЕСР (1999), «Європейські принципи державного управління», документи SIGMA, № 27, видавництво ОЕСР, Париж. URL: <https://doi.org/10.1787/5kml60zwdr7h-en>
2. Механізми координації європейської політики: практика країн-членів та країн-претендентів / [Гнидюк Н., Новак-Фар А., Гонцяж А., Родак І.] ; ред. Н. Гнидюк. К. : Міленіум, 2003. С. 12.
3. Фомін Ю. В. Особливості формування Європейського адміністративного простору. *Форум права*. 2011. № 1. С. 1059–1064.
4. Санченко А. Є. Європейський адміністративний простір на захисті демократичних цінностей у сфері державного управління. *Університетські наукові записки*. 2005. № 4 (16). С. 203–211.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-615-7-18>

## ADMINISTRATIVE AND LEGAL SUPPORT FOR THE PROTECTION OF UKRAINE'S CRITICAL INFRASTRUCTURE UNDER MARTIAL LAW

## АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

**Poberezhna N. P.**

*PhD in Law,  
Head of Shpola District Court  
of Cherkasy Region  
Shpola, Ukraine*

**Побережна Н. П.**

*кандидат юридичних наук,  
голова Шполянського районного суду  
Черкаської області  
м. Шпола, Україна*

Україна у сучасних умовах зіткнулася з безпрецедентними викликами у сфері захисту критичної інфраструктури під час збройної агресії. Повномасштабне вторгнення російської федерації у 2022 року супроводжується цілеспрямованими атаками на енергетичні, транспортні, комунікаційні та інші об'єкти, що створює загрозу життєдіяльності суспільства, економіці та національній безпеці. В умовах воєнного стану особливої актуальності набуває забезпечення їхньої стійкості та захищеності, що вимагає ефективних адміністративно-правових механізмів, включаючи нормативне регулювання та діяльність уповноважених органів публічної влади.